

Kinderboeken van Vestdijk

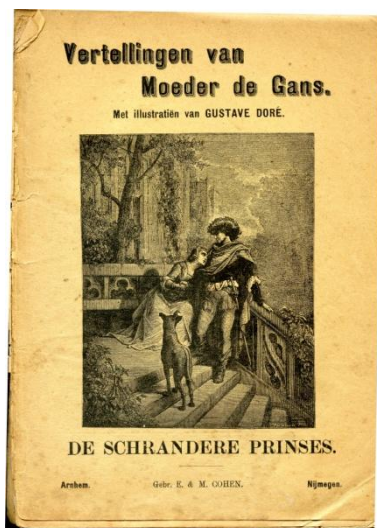
Onmiskenbaar is veel autobiografie in een aanzienlijk deel van Vestdijks oeuvre te vinden. Zeker in de Anton Wachter-cyclus en dan vooral in het oerboek *Kind tusschen vier vrouwen*, dat zoals de ondertitel aangeeft 'een kroniek van een jongensleven' is. Vestdijk zal later beweren dat hij voor 90 procent Anton Wachter zelf is. Kinderboeken, en vooral de illustraties daarin, trokken de aandacht van de jonge Anton. De invloed daarvan bespreekt Vestdijk in een essay. Ook sommige van zijn verhalen hebben kinderlectuur als inspiratiebron. De presentatie hieronder komt overeen met de tentoonstelling¹ 'Vestdijk en het kinderboek', die te zien was tijdens het symposium *De kracht van het voorbeeld* in de Vestdijkzaal van de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Vrijwel alle afbeeldingen komen uit de collectie van Mieke Vestdijk. Simon heeft ze zelf in handen gehad.

Het is vooral vader Vestdijk die de jonge Simon voorlas. Hij had een grote voorliefde voor Dickens, las David Copperfield en ook boeken van Jules Verne voor. De jonge Simon genoot ervan, maar in *Gestalten tegenover mij* is te lezen dat vader Vestdijk zijn zoon Dickens 'trachtte op te dringen'. Vestdijk was al vroeg van mening 'dat Dickens een tweederangs schrijver was.' In *Kind tusschen vier vrouwen* zegt Anton Wachter erover: 'Huilen om Dickens, om een sentimenteel verhaal? Pff, aan hém zouden ze niets merken!'

Langs de objecten

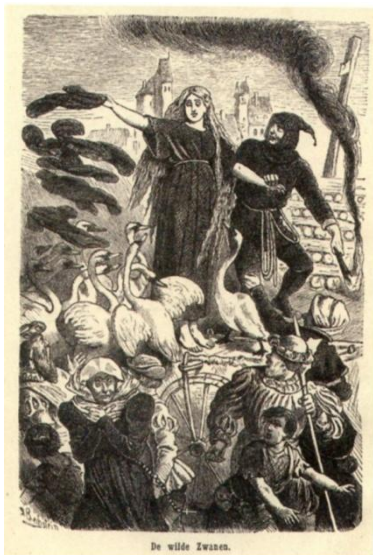
- In *Kind tusschen vier vrouwen* komen de meeste boeken die de jonge Anton Wachter las, aan bod. Zie voorbeelden 1 t/m 3.

nr. 1: *Het Zwarte goud*, Jules Verne, (pag. 194). 'Om Nell te wreken en haar ontvoerder te straffen verscheen Silfax in een bootje met een brandende toorts die het gas zou doen ontploffen'.

nr.2: In *Vertellingen van Moeder de Gans* zijn het de tekeningen van Doré die erg boeien: het zijn volgens Anton 'Sprookjes op zich zelf'

nr. 3: In 1907 waren er Michiel de Ruyter-feesten in Lahringen. Anton deed er volop aan mee: 'Verder hadden zij hem nog een boek gegeven met volledige levensbeschrijving en veel platen. (...) buiten op den band natuurlijk die kwajongen, die in de torenhaan zat en de zon toewuifde!!'

➤ In *Meneer Visser's hellevaart* mag Anton voor zijn verjaardag een boek uitkiezen. Anton kiest een sprookjesboek. Tijdens het bezoek aan mijnheer Visser probeert Anton het verhaal van *De wilde zwanen* na te vertellen. (afbeelding nr. 4).

➤ In *Meneer Visser's hellevaart* herinnert Visser zich Jules Verne's verhaal 'Meester Zacharias' waarin een plaat stond van een 'boze demon, die, boven op een klok gezeten, zich door toverij met het ongeluk der mensen vermaakt'. (afbeelding nr. 5)

- In het essay *Illustraties van romans* gaat Vestdijk dieper in op de betekenis die illustraties vooral in kinderboeken op hem hebben gemaakt. Zie afbeeldingen 6 t/m 9.

nr. 6: De kleurplaten uit *Robinson Crusoe* noemde hij 'geaquarelleerde gewrochten' die 'veel recht deden wedervaren aan de 18^e eeuwse kostuums en de olieachtige naaktheid der wilden'.

nr. 7+8 'Nergens gaat de zee zo meedogenloos te keer als in *De kinderen van kapitein Grant*'.

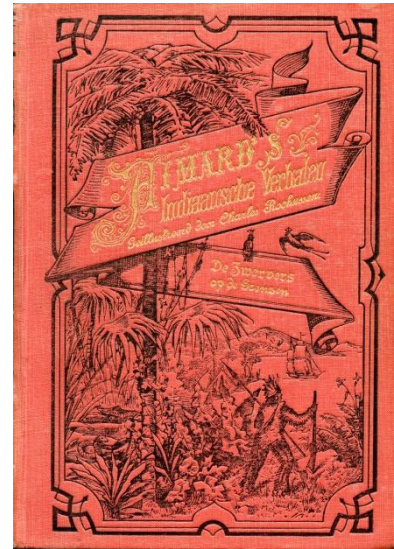

nr. 9: Grote indruk maakte ook Jan van Velzen, die 'zo slangachtig vals, zo superschofterig aansluitend op zijn ridderlijke puntschoenen' Melis Stoke en Bertus de Wever ontmoet.

- Boeken van de Fransman Gustave Aimard over indianen, zoals *Vrijkogel* (zie nr. 10), inspireerden Anton tot het schrijven van een opstel, waarin hij ‘heel wat gezwollen taal uit de natuurbeschrijvingen te pas bracht’ (*Kind tusschen vier vrouwen*).

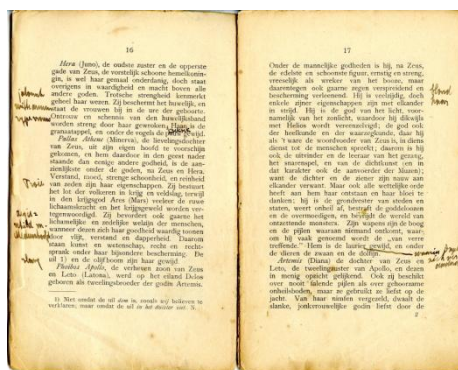
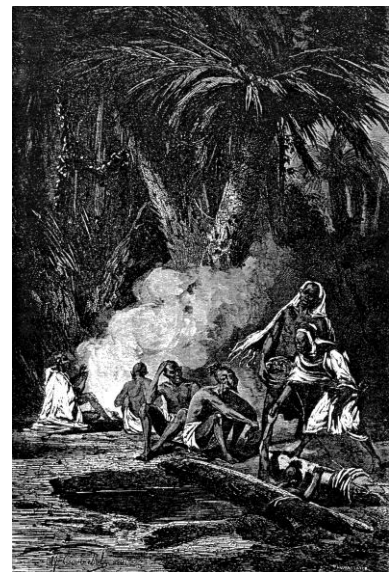

Al op tienjarige leeftijd schreef Simon een vers over de indianen van Noord-Amerika, en hij maakte een indianentekening (nr. 11).

- Uit een brief van J. Greshoff blijkt dat Vestdijk voor zijn novelle *Fantasia* veel gegevens gebruikte uit oude nummers van *De aarde en haar volken*. Vooral van de artikelenreeks ‘Togt in de Algerijnse Sahara’ is dankbaar gebruik gemaakt.

Zie afbeelding nr. 12 ‘Kertassa’s een put te Wargla reinigende’.

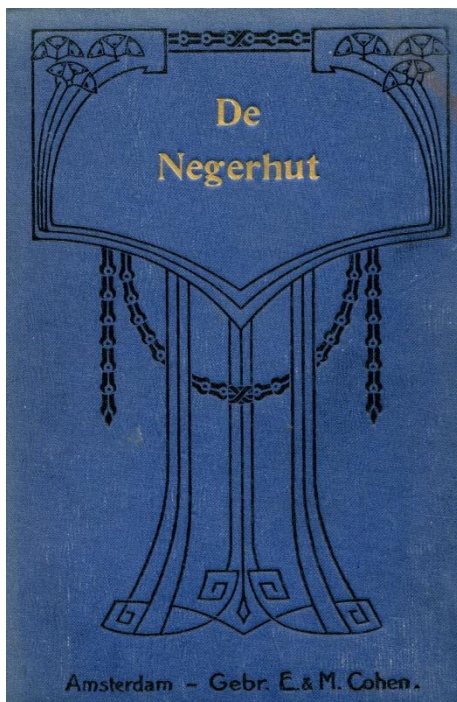
- Voor zijn Griekse romans gebruikte Vestdijk *Griekse mythen en sagen* van Gustav Schwab. Deze vertellingen zijn bewerkt ‘voor kinderen van twaalf jaar en ouder’ door ‘Nellie’, d. i. mw. N. van Krol. Het gaat om zeven bundeltjes die Anton van een tante heeft gekregen, zo is te lezen in *Kind tusschen vier vrouwen*. In de boekjes treft men aantekeningen aan van Vestdijk (afbeelding nr. 13) bijvoorbeeld in de eerste bundel bij het hoofdstuk: Kort overzicht der Griekse Godenleer.

- In een brief van 10-12-1966 schrijft Vestdijk aan de classicus N. van der Blom over de boekjes met Griekse vertellingen: ‘Deze boekjes heb ik nog, en voor het doel waren zij zeer bruikbaar. Eén deeltje ging b.v. over de Argonautentocht, een ander behandelde de Godenleer, -en zo door. Later heb ik deze informatie nooit meer aangevuld’.

Nr.14 Omslag tweede bundel met de vertellingen over de Argonauten.

Andere jeugdboeken die Vestdijk als kind las:

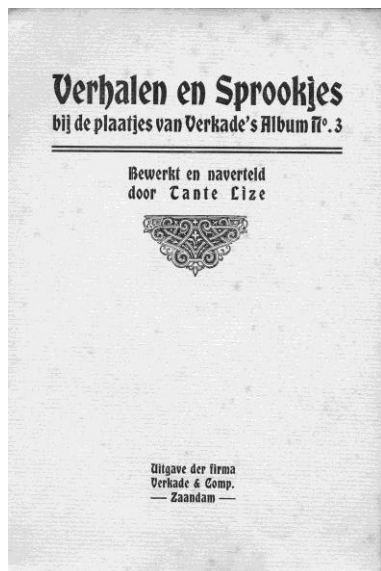

15: *De Negerhut*

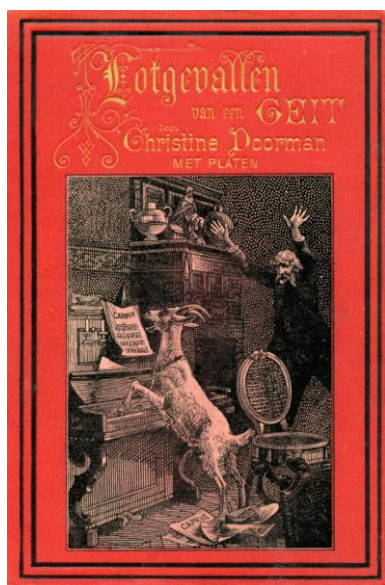
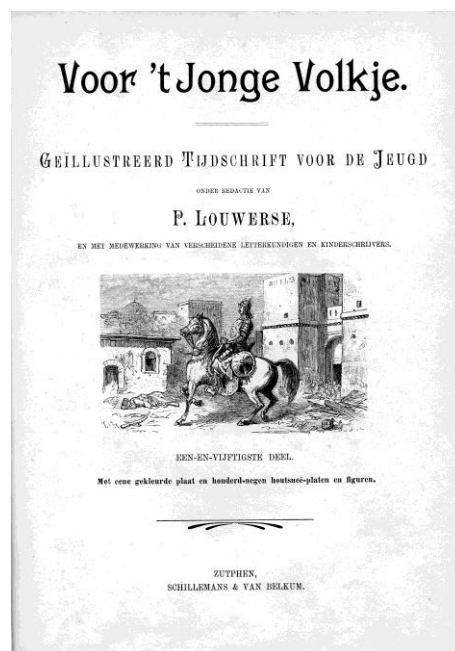

16: *Uit het kinderleven*, Rijmpjes en vertelsels voor het kleine volkje.

17: *Voor 't Jonge Volkje*, geïllustreerd tijdschrift voor de jeugd.

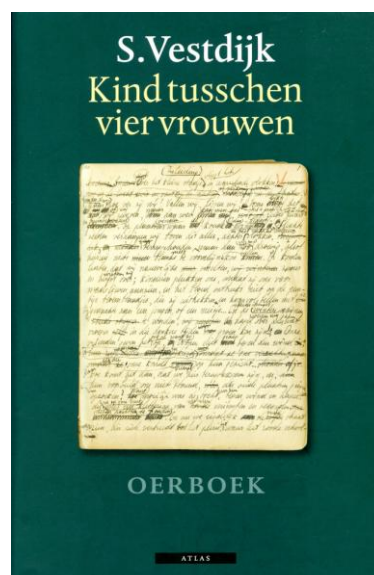
18: *Verhalen en sprookjes* bij de plaatjes van Verkade's Albums

19: *Lotgevallen van een geit*

Deze en nog andere afbeeldingen uit kinderboeken die Vestdijk las zijn in groter formaat te bewonderen op www.vestdijk.com en de beeldbank op Flickr. Ze vormden allemaal een rijke inspiratiebron voor het oerboek:

nr. 20: *Kind tusschen vier vrouwen*

Noot 1: Deze tijdelijke tentoonstelling werd samengesteld door Henk Terhell (illustraties) en Wilbert van Walstijn (tekst).